

Универзитет у Београду
Архитектонски факултет

Докторска дисертација

Тема:

САВРЕМЕНИ КОНЦЕПТ МЕТОДОЛОГИЈЕ АРХИТЕКТОНСКОГ ПРОЈЕКТОВАЊА: ФОРМА ПРАТИ ТЕМУ

Кандидат: **Владимир Миленковић**
Ментор: проф. др Ружица Божовић Стаменовић

Чланови проф. др Љиљана Благојевић
менторске проф. др Миодраг Шуваковић
комисије: проф. Михаило Тимотијевић

ФОРМА ПРАТИ ТЕМУ

И поред тога што форма прати тему звучи као метод за перцепцију архитектонске форме у односу на поступак њене генезе, циљ овог рада превазилази коначну дефиницију тог односа. Историјски гледано, архитектонске теме су увек настајале паралелно са настајањем архитектуре актуелног стила на који су се односиле, тако што је једно било доказ за друго, а како је данас архитектура, у метамодерној форми која нам је позната, неопходна мање него пре двадесет година, а много мање него у времену модернизације света, паралеле са временом технолошког напретка средине, а затим и са крајем прошлог века, постоје само као сећање на то колико су архитектура и технологија биле директно повезане, али и као доказ да то више није тако. Због тога се основна хипотеза ове дисертације налази у филозофском контексту преиспитивања дематеријализације света, као отворено питање перцепције савременог или једноставно као пројектована алтернатива јасном избору између стварности и илузија. Данас бити модеран значи доводити у питање околности у којима се садашњост приказује у својој најнесталнијој и најнестварнијој форми. У том смислу, форма садашњости и садашњост форме бивају резултат истог случаја пројектованих околности, са једне стране, и случајности која саму форму операционализује као метод, инструмент или техника, са друге. Резултати ове теоријске расправе садржани у отвореним питањима стила, морала и смисла упућују на методолошки концепт којим се форма ослобађа нужности да у себи преломи идеје веће од самог тренутка своје стварности са циљем да се омогући настајање простора и времена за материјализацију њене непрекинуте, али увек алтероване линије кретања. У структуру овог доктората уткан је методолошки концепт помоћу којег је могуће спровести симултаност два, по вредности једнака, али по свом циљу супротна поступка. Анализа и синтеза представљају полове амбивалентности пројектантске ситуације којом се савременост контекста према објекту архитектуре остварује метапозицијом његовог субјекта да би се привременост форме његове појавности могла доказати кадром, пројекцијом или трагом његовог постојања.

МОДЕРНОСТ КАДРА

Модерност препознаје време као двоструку категорију. Прву чини време које кадрира садашњост видљиво у променљивости слике њених преклопљених планова, док је, насупрот овој видљивој формалној заокружености, друго време оно садржано у трајању којим се модерна изнова модерним доказује као стил. Може се рећи да је у првом случају садржај стилске дубине резултат сагледавања простора, док је трајање у другом видљивост његовог тока у којем се слика реалности замењује његовом секвенцом. Ради се о идеји да се прихвати брзина промене у времену као део њене појавности и да се преклопе простор и време у за архитектуру прихватљивом облику. Авангардом успостављена променљивост као стилска карактеристика, а затим развијена као садржај ликовне доктрине којом је грађен архитектонски оквир модерности, данас делује нестварно у недостатку живота који је, уосталом као и сама архитектура, том приликом био у кадру или у ишчекивању. Читав век касније, унутар истих стилских оквира, разматрање модерности архитектонске форме мора у себи садржати свест о томе да је слобода свакодневнице превазишла границе реалности насељавајући пределе имагинарног и илузивног. За Мертинса (Detlef Mertins) овакво стилско разлистављење, које он назива одмотаном модерношћу, односно модерношћу која се одмотава, резултат је истрајавања на проточности стила која је довела до тога да модерност буде принуђена на напуштање аутономности просторне тродимензионалности увођењем времена као равноправне димензије, а тиме и принуђена и на промену обичности визуелне импресије у корист пројектоване дубине. Намењено остваривању идеје о релационом простору, овако схваћено архитектонско искуство постаје динамични процес интеграције у условима аналогним онима у којима архитектонска форма осцилира исцртавајући путању као доказ или траг свог постојања. Према Буриоу, данас бити модеран управо значи доводити у питање околности у којима се садашњост приказује у својој најнесталнијој и најнестварнијој форми, сматрајући да свака историјска ситуација постоји као поље могућности које се догађа само једном, те да се предност мора дати тренутку у односу на оно

што је било или оно што ће бити. У том смислу, за архитектуру, форма садашњости и садашњост форме бивају резултат истог случаја пројектованих околности, са једне стране, и случајности која је саму форму операционализовала као концепт, метод, инструмент или техника, са друге. Намера којом се форма ослобађа нужности да у себи преломи идеје већ од самог тренутка даје могућност простору и времену за материјализацију њене увек алтероване али непрекинуте линије кретања.

КОНТИНГЕНТНОСТ СИТУАЦИЈЕ

Резултати ове дисертације упућују на то да се савременост архитектонског метода огледа у прецизности његове дефиниције у односу на непрецизност појавности објекта на који се пројектује. У том смислу можемо прихватити да контекст његове архитектонске реализације чини прихватљиво оперативним већ и сама могућност овог преклопа. И поред привада једноставности овакве ситуације, недостатак сигурности којом се пројекција архитектуре позиционира у свери помешаности утицаја апстрактног и реалног остаје као отворено питање инструментализације њене несавршености, с тим што овог пута није реч о несавршености архитектонског облика или степену његове отворености, већ о објашњењу које би документовало оно што нас је определило да до такве његове пројекције дођемо. Успостављање методолошког баланса на линији појмовног и појавног у пројектовању архитектуре видимо и као последицу материјализације временске компоненте поступка који, преведећи у низ одлука, чинимо бар на тренутак сагледивим одвојено од његових импликација на новонасталој форми. Са друге стране, не можемо бити сигурни да је изолованост архитектонског метода продуктивна, нити да је стварно могућа, на исти начин на који ни архитектуру не можемо одвојити од питања реалности њене појавности, јер би то значило да смо прихватили да она постоји као обичан производ, а не стање генерисано околностима истовремено контекстуализоване мноштвености и тежње ка аутономности. Но, како год архитектонско питање видели, као формално отворено, постоји потреба да се обезбеди стабилност на позицијама које су блиске местима несигурности у пројекцију архитектонске форме, уз прихватање, зарад њене (увек) нове појавности, и тога да смо, кад год је она сама била у питању, избегавајући одговор избегавали одговорност (само) за оно што би је учинило коначном.

ФОТО@ММАРОВИЋ
1 Бетон Београд 2010
2 Сложено ГФ Београд 2008

The University of Belgrade Faculty of Architecture A CONTEMPORARY CONCEPT OF ARCHITECTURAL DESIGN METHODOLOGY: FORM FOLLOWS THEME

Vladimir Milenković
Doctoral Dissertation

Despite *form follows theme* seeming to appear as a method of perception of architectural form in relation to the technique of its genesis, the aim of this research outreaches final definition of that relationship. Historically reviewed, architectural themes have always emerged simultaneously with the prevailing architecture of the style to which they referred, in the way that the first confirmed the second. Since the present architecture, habituated in meta-modern form, is less necessary than twenty years ago and even less necessary than in the age of modernization, parallels with the period of technological progress, as well as the end of the last century, exist only as a reminiscence of how architecture and technology were directly linked, but also as evidence that it is no longer so. Therefore, the basic hypothesis of this work is placed in the philosophical context of questioning de-materialization of the world seen as an extension of perception of the contemporary, or, simply, as an imagined alternative to the obvious choice between real and elusive. Being modern today means reconsidering the circumstances in which the present reveals itself in its most unstable and delusive form. In this sense, the form of present and the present of the form are becoming an outcome of the same case of projected circumstances, on the one hand, and the coincidence which operationalizes the form itself as a method, instrument or a technique, on the other. The results of this theoretical discourse, embodied in the opened questions of style, moral and sense refer to a methodological concept by which the form is released from the necessity to divert, in itself, the ideas superior to the very moment of its reality, aiming to enable the appearance of the time and space needed for materialization of its uninterrupted but nevertheless altered trajectory. The structure of this dissertation incorporates a methodological apparatus which allows contingency of the simultaneous conduction of two designing acts, equal in value but opposite in aspiration. Analysis and synthesis represent poles of an expected ambivalent situation, one that apprehends the contemporaneity of the context attached to the object of architecture, by the meta-positioning of its subject of design, so that the form of appearance of its impermanence could be proven by frame, projection or (simply) trace of its existence.

